

وزیر ارشاد: مابه ابوترابی هایش از دیروز نیاز داریم

آیین رونمایی از کتاب «خاکی آسمانی» نوشته نصرتا... محمودزاده با حضور سیدعباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، محسن جوادی رئیس پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات و سرپرست معاونت فرهنگی، حجت‌الاسلام سیدمحمدحسن ابوترابی امام جمعه موقت تهران، سعید اوحدی رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران و جمعی از آزادگان و اهالی

فرهنگ و رسانه برگزار شد. سیدعباس صالحی در آیین رونمایی از کتاب خاکی آسمانی با بیان این‌که ما بیش از گذشته به ابوترابی‌ها نیاز داریم، اظهار کرد: ایران بزرگ همان مسائل ایران کوچک را دارد و به درایت و محبت ابوترابی‌ها بسیار نیازمندیم. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تصریح کرد: زمانی که مرحوم ابوترابی را شکنجه می‌کردند افسر عراقی به سید

آزادگان یکصد ضربه با کابل زد، ولی او همچنان مقاومت می‌کرد. شکنجه‌گر از این واکنش عصبانی شد و شلاق را انداخت. آقای ابوترابی شلاقش را به او می‌دهد و می‌گوید تو وظیفه‌ات را انجام می‌دهی و این واکنش موجب می‌شود شکنجه‌گر گریه‌اش بگیرد و اینجاست که می‌شود زندانبان را اسیر کرد.

بم؛ نمایشگاه فرهنگ تاب‌آوری

تجربه به‌دست‌آمده از زلزله بم، بینش ارزشمندی را در مورد افزایش تاب‌آوری در برابر سوانح احتمالی در ایران ارائه کرد

در دنیای امروز، بحران‌های متعددی مانند بلایای طبیعی، همه‌گیری‌ها و بیماری‌های جمعی، جنگ‌ها و بحران‌های اقتصادی به‌طور مداوم رخ می‌دهند. ایران با قرارگرفتن در کمربند زلزله و همچنین حضور در جغرافیای پرتنش خاورمیانه از جمله کشورهایی است که با بحران‌های متعدد و بلایای طبیعی مانند سیل،

خشکسالی، فرونشست زمین و مهم‌تر از آن زلزله روبه‌روست. لازمه زیست در چنین جغرافیا و محیطی، مقابله با بلایای طبیعی و بحران‌های اجتماعی گوناگون است که ضرورت ایجاد می‌کند تا اعضای جامعه تلاش کنند برای بقای خود با این شرایط بجنگند و پیروز شوند.

طبیعتا افرادی که از تساب‌آوری بالاتری برخوردارند، می‌توانند به‌طور موثرتری با شرایط سخت کنار بیایند و تلاش کنند تا ضمن مواجهه با بحران‌ها، زندگی فردی و اجتماعی خود را مدیریت

کنند. به بهانه سالروز زلزله ویرانگر بم در ۵ دی‌ماه ۱۳۸۲ نگاهی به موضوع بحران و تاب‌آوری فرهنگی داشته‌ایم.

زلزله ۵دی‌ماه ۱۳۸۲ بم با بزرگای ۶/۵ یک نمونه حیاتی برای درک تاب‌آوری در برابر سوانح در ایران است. این زمین‌لرزه به خسارات فاجعه‌بار ازجمله حدود ۴۰هزار کشته و تخریب قابل توجه بناها در قسمت شرق شهر و زیرساخت‌های بم منجر شد. زمین‌لرزه‌ای که بخش قابل‌توجهی از زیرساخت‌های شهر ازجمله خانه‌ها، مدارس، بیمارستان‌ها و اماکن تاریخی را ویران کرد. پیامدهای این فاجعه آسیب‌پذیری‌های متعددی را در سامانه‌های آمادگی و واکنش ایران در برابر سوانح آشکار کرد. یکی از بارزترین آسیب‌پذیری‌هایی که در زلزله بم آشکار شد، ناکافی بودن قوانین ساختمانی و شیوه‌های ساخت‌وساز در ایران بود. بسیاری از سازه‌های بم برای مقاومت در برابر فعالیت لرزه‌ای طراحی نشده‌اند؛ استانداردهای ساخت‌وساز ضعیف موجب شد تا تعداد زیادی از ساختمان‌های سنتی با استانداردهای لرزه‌ای مدرن مطابقت نداشتند. این امر به تخریب گسترده در زلزله منجر شد. زیرساخت‌ها و ساختمان‌های موجود برای افزایش تاب‌آوری در برابر زلزله مقاوم‌سازی نشده بودند و در معرض آسیب‌های شدید قرار گرفتند.

دکتر مهدی رازی
زلزله‌شناس

سیاست‌های توسعه شهری پیش از زلزله بم، به افزایش آسیب‌ها منجر شد. تراکم بالای جمعیت در ناحیه‌ای از شهر که از نظر لرزه‌خیزی خطرناک بود، به‌ویژه در شرق شهر بم، بدون برنامه‌ریزی کافی برای ساخت خانه‌های مقاوم و ایجاد مسیرهای تخلیه اضطراری، فاجعه را تشدید کرد. زیرساخت‌های ناکافی، ازجمله نبود زیرساخت‌های ایمنی و بهداشتی که بتوانند در برابر زلزله‌ای همچون زلزله بم تاب بیاورند، به مشکلاتی در نجات و امداد به مناطق آسیب‌دیده پس از فاجعه تبدیل شد. آموزش ناکافی در زمینه آمادگی و خدمات اضطراری غیرحرفه‌ای، به همراه فقدان آموزش کافی برای واکنش به سوانح در مقیاس بزرگ، به تأخیر در عملیات نجات انجامید. بین سازمان‌های دولتی و غیردولتی فعال در تلاش‌های امدادرسانی، فقدان هماهنگی مؤثر مشاهده شد. همچنین، آگاهی عمومی پایین و کمبودهای آموزشی ازجمله مشکلاتی بودند که در خلال و پس از زلزله بروز کردند. این مسائل به مشارکت محدود در ابتکارات آمادگی برای زلزله منجر شد. مدارس نیز فاقد برنامه‌های جامع برای آموزش دانش‌آموزان در مورد بلایای طبیعی و نحوه واکنش مؤثر به آنها بودند. سامانه بهداشت و درمان بم به‌دلیل فروریختن کامل بناها و ناتوانی در مدیریت تلفات گسترده، به‌طور کامل از سرویس‌دهی خارج شد. بیمارستان‌های صحرایی به‌سرعت مملو از بیمارانی شدند که به مراقبت‌های فوری نیاز داشتند. همچنین، فقدان خدمات حمایت روان‌شناختی، یکی از مشکلات بزرگ برای بازماندگانی بود که با عواقب ترومای استرس پس از سانحه دست‌و‌پنجه نرم می‌کنند. زلزله بم از دست‌رفتن معیشت بسیاری از مردم و یک تخریب گسترده را در پی داشت.

هزینه‌های بازسازی درازمدت این منطقه حدود دویلیارد دلار برآورد شد. زلزله بم به‌عنوان زنگ خطری برای ایران در خصوص آسیب‌پذیری نسبت به زلزله‌ها شناخته می‌شود. این رخداد انسانی ضرورت تلاش برای بهبود شرایط را مشخص می‌کند؛ ازجمله در زمینه اجرای قوانین ساختمانی، استراتژی‌های برنامه‌ریزی شهری، آموزش واکنش‌های اضطراری، ارتقای آگاهی عمومی درباره آمادگی در برابر سوانح، تقویت سیستم مراقبت‌های بهداشتی و برنامه‌ریزی برای تاب‌آوری اقتصادی. پرداختن به این آسیب‌پذیری‌ها به‌منظور افزایش ظرفیت کلی کشور و بهبود تاب‌آوری فرهنگی برای واکنش مؤثر به سوانح آینده، ضروری است. فاجعه زلزله بم اهمیت چندین حوزه کلیدی را برجسته کرد که عملا با فقدان آنها در زلزله بم آسیب‌های انسانی بسیار گسترده شد. برای افزایش تاب‌آوری در برابر زلزله‌های آینده، موارد زیر ضروری است: تاب‌آوری مؤثر در برابر سوانح با برنامه‌ریزی و سازماندهی جامع آغاز می‌شود. برنامه‌ریزی پیش از فاجعه با استفاده از پروتکل‌های واکنش اضطراری قابل اجراست و باید به‌طور جدی مورد توجه قرار گیرد. مشارکت مردم محلی در آمادگی برای سوانح به‌منظور همخوانی فرهنگی و قابل‌درک‌بودن برنامه‌ها ضروری است. برگزاری مانورهای منظم و آموزش به‌عنوان تمرینات اضطراری برای آماده‌سازی در برابر سوانح، امری حیاتی است. منابع انسانی نقش حیاتی در واکنش و بازیابی پس از سوانح دارند؛ بنابراین، برنامه‌های آموزشی مداوم برای پرسنل پزشکی، اولین پاسخ‌دهندگان و داوطلبان ضروری است تا اطمینان حاصل شود که آنها به مهارت‌های لازم تجهیز شده‌اند و کیفیت واکنش به سوانح بهبود یابد. همچنین، ایجاد سامانه‌های حمایت

روانی-اجتماعی و گروه‌های کمک برای ارائه حمایت روان‌شناختی به قربانیان الزامی است. چالش‌های لجستیکی می‌تواند به‌شدت مانع تلاش‌های واکنش به سوانح شود. درس‌های آموخته‌شده از بم نشان داد که مدیریت زنجیره تأمین برای کالاهای ضروری مانند غذا، آب، لوازم پزشکی و سرپناه به‌زنده ماندن تعداد بیشتری از آسیب‌دیده‌ها کمک فراوان می‌کند. ارزیابی منظم تاب‌آوری و آسیب‌پذیری زیرساخت‌ها و قابلیت‌های استقرار سریع همراه با ایجاد سیستم‌هایی که امکان بسیج سریع منابع را بلافاصله پس از یک فاجعه فراهم می‌کند و هماهنگی بین‌المللی کمک‌های بشردوستانه با تمرین دستورالعمل‌های روشن برای چگونگی بهره‌گیری از آن، آموزش حساسیت فرهنگی برای امدادگران خارجی و اطمینان از این‌که پاسخ‌دهندگان بین‌المللی آداب و رسوم و شیوه‌های محلی را برای تقویت اعتماد در جوامع آسیب‌دیده درک می‌کنند، مواردی است که در تاب‌آوری پشتیبانی از عملیات امدادی حیاتی است.

ارائه خدمات بهداشتی هنگام سوانح، شامل بهبود پزشکی اورژانس با آموزش بهتر و تخصصی منابع کافی توسعه توانبخشی برای بازماندگان با ناتوانی‌های طولانی‌مدت ناشی از صدمات زلزله بخش‌های مهم توسعه تاب‌آوری نظام سلامت است. سامانه‌های جمع‌آوری داده‌های بلادرنگ، امکان ردیابی برخط تلفات، نیازهای منابع و چالش‌های لجستیکی را فراهم می‌کند. توسعه روابطعمومی بحران با ایجاد کانال‌های ارتباطی شفاف برای اطلاع‌رسانی به مردم در مورد اقدامات ایمنی قبل، حین و بعد از زلزله، نکته‌ای بود که به صورت عمده پس از زلزله ۱۳۸۲ بم مطرح شد. تجربه به‌دست‌آمده از زلزله بم، بینش ارزشمندی را در مورد افزایش تاب‌آوری در برابر سوانح در ایران ارائه کرد. بازسازی زلزله بم به صورت فیزیکی تا پایان شهریور ۱۳۸۶ طول کشید ولی بازسازی روانی و اجتماعی بم هیچ‌گاه کامل نشد. با پرداختن به این مشخصات – برنامه‌ریزی و سازماندهی مدیریت منابع انسانی و سازماندهی خدمات و مدیریت اطلاعات و بها دادن به بازسازی بهتر (Building Back Better)– ایران بهتر می‌تواند برای رویدادهای سوانح آینده آماده شود.

برش

زلزله؛ همسایه دیوار به دیوار ایران

کشور ایران در مرز صفحات تکتونیکی اوراسیا و عربستان واقع شده و به‌خاطر حرکت رو به شمال صفحه عربستان تحت فشار قرار دارد. آن‌گونه که دانشمندان این حوزه‌اعلام کرده‌اند، برخلاف دیگر سیارات خاکی منظومه شمسی، پوسته زمین یکپارچه نیست بلکه از تکه‌های جدا شده‌ای تشکیل شده که روی گوشته مذاب زمین حرکت می‌کند.

با شمارگان ۳۳۰ نسخه و با قیمت ۲۷۰ هزار تومان توسط انتشارات مروارید راهی بازار کتاب شده است. رئالیستی بودن رمان را می‌توان در نگاه و تعامل متفاوت شخصیت‌ها نسبت به مفاهیمی همچون عشق و خیانت هم جست‌وجو کرد، چراکه شخصیت‌ها هرکدام آزادانه فرصت دارند عقاید و دیدگاه‌های خود را بروز دهند. همچنین رمان «نافه» نوشته حنان الشیخ با ترجمه سمیه آقاچانی در ۲۶۴ صفحه با شمارگان ۲۳۰ نسخه و بهای ۲۶۰ هزار تومان در نشر یادشده، عرضه شده است. نویسنده در نافه به عکاسی می‌ماند که با دوربینش به خانه افراد طبقه‌های گوناگون جامعه بیابانی می‌رود تا تصویری نزدیک‌تر به واقعیت از کشورهای به نفت رسیده حوزه خلیج فارس به دست دهد. کشورهایی مرفه که همه چیز دارند جز آزادی.

تازه‌های ادبیات عرب در بازار

رونمایی از تابلوی «جعفر بن ابیطالب»

تابلو نقاشی «جعفر بن ابیطالب» با موضوع مجاهدت‌های حمزه سیدالشهدا اثر حسن روح‌الامین در نگاه‌خانه حوزه هنری رونمایی شد. روح‌الامین درباره این اثر افزود: این اثر در سال ۱۴۰۳ تولید شده تا نگاهم به این شخصیت که یک سردار است را به مخاطب نشان دهم. به عبارت دیگر نوع طراحی این تابلو به گونه‌ای است که جعفر بن ابیطالب به‌عنوان سردار تاریخ اسلام به مخاطب معرفی می‌شود. ضمن این‌که این تصویر از وجهی به شباهت جعفر بن ابیطالب به تمثال مولای علی (ع) هم اشاره دارد.